

VAN ZOYS TOT SOEST

TIJDSCHRIFT VAN DE "HISTORISCHE VERENIGING SOEST"

17e jaargang nr. 3 winter 1996-1997

Foto omslag:

Soestdijk "Huize Eikenhorst"

Historische Vereniging Soest
Opgericht 8 mei 1980

Bestuur

Voorzitter : P.J. van Doorn, Schoutenkampweg 113, Soest
Secretaris : Mevr. E. Stolwijk, Kruisweg 2, Soest, Telefoon 035-6017113
Penningmeester : J.Th. van der Putten, Leeuwerikweg 30, Soest
Overige leden : A.J. van den Dijssel, Irenelaan 7, Soest
J.E.J. Hilhorst, Plasweg 57a, Soest
W.C.J.M. Peters, Van Mecklenburglaan 24, Soest
R.P. van Dorresteyn, Kolonieweg 6a, Soest
W. Routers, Cimbaal 19, Soest
Redactie : P.J. van den Breemer, Vosseveldlaan 21, Soest
Vormgeving : Drukkerij Practicum BV, Torenstraat 22a, Soest
Alle rechten voorbehouden.

Overname uit deze uitgave is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur van de Historische Vereniging Soest.

De contributie bedraagt f 35,-- per jaar.

Betaling is mogelijk:

op de postrekening van de penningmeester Historische Vereniging Soest,
nummer 54.59.21.8

danwel op de bankrekening van de vereniging bij de Rabobank te Soest,
rekening nummer 3599.02.235. (Giro van de bank: 212775.)

IN MEMORIAM WIM SCHIMMEL

Ons bestuurslid Wim Schimmel is op donderdag 28 november 1996, na een langdurig ziekbed van ons heengegaan. Als Historische Vereniging zullen wij hem zeker missen, want zij inzet was formidabel.

Zijn "zich voor iets inzetten" is altijd groots geweest. Naast zijn werkzaamheden bij "Het Notariaat van Veeren" was hij jaren lid van de Gemeenteraad van Soest, was hij bezig met het "Waterschap Soesterveen". Zijn grootste verdienste was, vanaf ca. 1960 de verzorging van de "herleving" van het Groot Gaasbeker Gilde, waar hij samen met vele anderen de nu zo levendige en bloeiende vereniging van heeft gemaakt. Toen hij na vele jaren dit werk aan anderen kon overlaten, bleef hij actief. Onder andere voor onze Historische Vereniging en het Museum Oud Soest, totdat hij in het afgelopen voorjaar werd getroffen door een zware ziekte. Wij zijn hem voor zijn meeleven en inzet veel dank verschuldigd. Wij wensen zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen heel veel sterkte toe om dit grote verlies te dragen.

Wim Schimmel, onze dank.

Historische Vereniging Soest

HUIZE "STAALWIJCK" BIJ SOEST

door W. Otten

1. De bouw anno 1834

Jan Engbert Bos (1880-1949), die van 22 januari 1905 tot 1 augustus 1939 in een vijftal gemeenten hervormd predikant is geweest, heeft na zijn emeritaat nog wat jaren in Soestdijk gewoond. Zijn vader Roelf Bos was gemeentesecretaris van Bierum. De zoon had kennelijk historische belangstelling, ook voor de burgerlijke gemeente Soest.

In 1012 was de dorpsnaam bekend geworden als Zuzatum, dat in 1029 naar voren is gekomen. Het kleine Soest werd geleidelijk welvarend. In 1356 en 1481 is het dorp verwoest in de oorlog tussen Holland en Sticht.

Volgens oude kaarten zou er ter plaatse van "Staalwijck" een huis hebben gestaan, dat "Vloowijk" heette, aldus Bos. Deze opmerking lijkt mij juist. Immers ds. Jacobus Segaar (1750-1810), die van 1778-1785 predikant in De Vuursche was, heeft bij zijn vertrek in laatstgenoemd jaar een lijst van lidmaten opgesteld en toen ook genoemd Arijen van Loenen uit de woonbuurt "Op Vloowijk".

Het bouwjaar van "Huize Staalwijck" is 1834. Op de gevelsteen is vermeld: "S. Methorst den 1 ste Mei 1834". Daarmee is bedoeld Sophie Methorst, wier eerste man Jacob Staal omstreeks 1810 reeds was overleden. Volgens een monumenten-inventarisatie van de provincie Utrecht en de gemeente Soest van 2 december 1986 was de hereboerderij "Staalwijck" van zeer grote architectonische waarde. Jan Anthonie Staal heeft er koeien gehouden "van de soort zonder horens, gelijk aan die waarvoor in 1860 de landbouwer H. Schimmel, op Isselt, door eene fransche Landbouw-Maatschappij met zilver werd bekroond".

Het landgoed "Staalwijck" grenst aan de voorkant aan de Pijnenburger-Grift en verder enerzijds aan de gronden van Pijnenburg en anderzijds aan die van Ewijkshoeve. Ook deze hoeve aan de weg van Soestdijk in de richting van Bilthoven is gebouwd in de negentiende eeuw. De doctorandi H. van den Ent en J. Kramer-Vreugdenhil schreven hierover summier in hun boek JACQUELINE VAN DER WAALS HAAR LEVEN EN HAAR WERK (Nijkerk 1982). Ongeveer kort na 1900 - Jacqueline leefde van 1868-1922 - heeft de familie Van der Waals daar meermaalen vakantie gehouden.

Op de benedenverdieping werden de slaapkamers gevestigd.

Vanaf het balkon had men het uitzicht op tuin en vijver. Eén van de auteurs schrijft, dat zich in die vijver anno 1889 het drama heeft afgespeeld van de zelfmoord van Anna Witsen. Deze Anne Agnes was geboren op 3 februari 1855 in 's lands hoofdstad. Op 5 maart 1889 is zij op Ewijckshoeve te Lage Vuursche heengegaan. Zij was een dochter van Jonas Jan Witsen (1819-1901), lid van de Amsterdamse firma W. Bernet en Co, ijzerhandelaren. Haar moeder was Jacoba Elizabeth Bonekamp, zich noemende Veltman (1826-1873). Een verre voorvader van de Witsens heette Jacob Witsz (plm. 1500-1587), binnelantsvaarder, komende uit Akersloot, overleden te Amsterdam en daar begraven in de Nieuwe Kerk.

De naam "Staalwijck" herinnert aan de familie Stael, die betrokken was bij de veenontginningen. Het veen aan de kant van Baarn en Soest vormde één geheel met dat van Laag Hees, het Soesterveen en het veen bij Soestdijk. Daarin is verandering gekomen. Een zuidelijk gedeelte onder Soest bleef voorshands nog eigendom van een familie Stael, waartoe ook behoorde Godde Stael, wiens zoon is genoemd in de bisschoppelijke rekening van 1378/1379. In 1424 is een verdeling van het veen tussen Baarn en Soest vastgesteld. Het archief van de graven van Holland heeft in dat jaar de namen van Steven en Willem Stael vermeld.

2. Leden van de familie Staal

Deze waren vooral woonachtig in de gemeenten Baarn, Soest en De Vuursche. De laatstgenoemde gemeente is ontstaan bij "de sluiting van het regthuis". Vanaf 1360 bestond er een zodanig huis, zulks in verband met de toekenning van de lage rechtsmacht. De graaf van Buren, stadhouder Frederik Hendrik, Prins van Oranje (1584-1647), verklaarde dat naast de lage rechtsmacht in de heerlijkheid ook de hoge jurisdictie mocht worden uitgeoefend.

Blijkens een opgaaf over het jaar 1808 telde het dorp 155 inwoners, waarvan alleen de koopman Jacob Staal betaalde in de verponding, nl. veertien gulden. Deze Jacob was getrouwd met Sophia Methorst. Nadat Jacob Staal was heengegaan hertrouwde Sophia op 14 november 1811 met Hendrik de Ruiter, grondeigenaar in De Vuursche, waar hij ook burgemeester is geweest. De Ruiter en Jan Anthonie Staal huurden gezamenlijk een kerkbank. Eerstgenoemde was bij Koninklijk Besluit van 9 december 1823 aangesteld als notabel. Het hoofd van het plaatselijk bestuur der gemeente De Vuursche moest hem daartoe installeren. Deze burgerlijke gemeente is op 20 juni

1857 samengevoegd met die van Baarn.

Het echtpaar De Ruiter-Methorst heeft gewoond op Klein Drakestein. Sophia en haar man werden begraven in Lage Vuursche respectievelijk op 28 december 1840 en 15 februari 1854.

De grondeigenaar Jan Anthonie Staal werd geboren op 29 juni 1798 te Lage Vuursche als zoon van Jacob Staal en Sophia Methorst. Deze trad op 25 april 1835, 's avonds om zeven uur, te De Vuursche in het huwelijk met Jacoba Tannetje van Steenbergen. De bruid aanschouwde op 14 september 1809 te Goudriaan het levenslicht. Haar ouders waren ds. Nicolaas van Steenbergen (1773-1852) en Anna Wilhelmina van Slijpe, reeds overleden vóór 1835. Haar wieg stond op 27 april 1777 te Goudriaan. Daar is zij gedoopt op 4 mei 1777.

De predikant kwam ter wereld te Serooskerke op Schouwen, waar diens vader ds. H. van Steenbergen de kerkelijke gemeente diende. Laatstgenoemde is voorganger geweest in de Zeeuwse gemeenten van Krabbendijke (1765), Serooskerke op Schouwen (1773), Kleverskerke (1784) en het Zuid-Hollandse Cillaarshoek (1791).

Mevrouw Van Steenbergen-Van Slijpe behoorde tot de vooraanstaande familie van Nicolaas van Slijpe (1737-1797) en diens echtgenote Johanna Diderica van Horbag (1745-1810).

De vader van de bruid Staal-Van Steenbergen is verbonden geweest aan de kerken van Goudriaan (1797), Bergschenhoek (1807), Papendrecht (1811) en geëmeriteerd in 1843.

Het echtpaar had twee kinderen:

- Sophia Hendrika Staal, geboren 18 oktober 1838 te Soest, waar zij is overleden 15 januari 1915. "Mejufrouw" S.H. Staal heeft milde bijdragen gegeven voor de restauratiekosten van de kerk.
- Soest was ook de bakermat van Jacob Staal. Zijn verzorgster heeft hem daar op 25 maart 1840 neergelegd. Hij studeerde rechten te Leiden. Mr. Jacob Staal is kort na zijn doctoraal examen gestorven.

Vader J.A. Staal overleed op 20 oktober 1884 te Soest, oud 86 jaar. Daar heeft hij gewoond te Pijnenburg wijk C nr. 284. Zijn vrouw is heengegaan op 15 juli 1890, ook op "Staalwijk", in de leeftijd van 80 jaar. Zij werd begraven op 19 juli d.o.v.

3. Bijbellezingen op "Staalwijk"

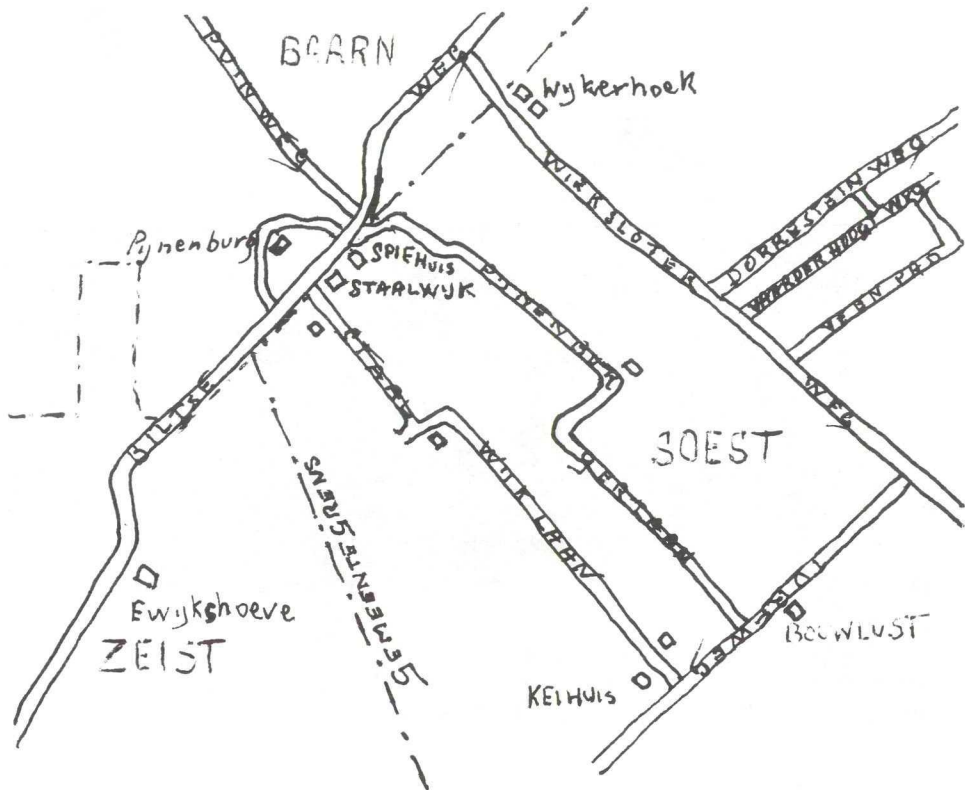
De eigenaar Jan Anthonie Staal werd bij Koninklijk Besluit van 9 december 1823 benoemd tot kerkvoogd in De Vuursche. De

"Huize Staalwijck" 1834.

ouderling, smid Pieter Vervat (1801-1863), was in de 19e eeuw in het dorp misschien wel de eerste prediker buiten de kerk, maar toch niet de enige. Staal en zijn vrouw hadden de gewoonte om op een avond in de week de arbeiders van hun landgoed "Staalwijck" met vrouwen en kinderen daar te ontvangen. Genoemde kerkvoogd placht dan met hen te bidden en las een gedeelte voor uit een stichtelijk boek. Meestal gebruikte hij op die weekavonden preken van ds. Dirk Molenaar (1786-1865), die van 1 oktober 1809 tot 13 november 1814 in De Vuursche zijn eerste gemeente diende. Kort geleden trof ik in een koffiehuis te Stroe een portret van Molenaar aan. De eigenaar was er toen nog niet van op de hoogte, dat Molenaar predikant in de kerk van De Vuursche was geweest.

J.A. Staal bracht een bezoek aan Jhr.Mr. A.M.C. (van Asch) van Wijck (1808-1874) aan de Utrechtse Maliebaan. Deze was rechter in de arrondissementsrechtbank aldaar. Hij had grote belangstelling in de geschiedenis van stad en provincie Utrecht. Jhr. Van Wijck publiceerde ARCHIEF VOOR KERK- EN WERELDLIJKE GESCHIEDENIS. Van Wijck is een adellijk geslacht uit overoude tijden. Olger van Wijck was in 1162 een edelman.

De Noordoosthoek van Soest.

Staal ontmoette aan de Maliebaan Johannes van 't Lindenhout (1836-1918) uit Beuningen, die in 1855 bijbelcolporteur werd. Van 't Lindenhout heeft zich toen op verzoek van Staal belast met het houden van bijbellezingen en het doen van zendingswerk op "Staalwijk".

Als personeelsleden daar werden o.m. genoemd: Dirkje Beking, Willem de Bruin, Elisabeth Ettekoven, Neeltje Overeem en Jan Veldhuizen.

De eigenares Sophia Hendrika Staal heeft "Staalwijk" in 1915 vermaakt aan haar tuinman Klaas Dorrestijn.

DE LAZARUSBERG

door Ds. J.J. Bos

De Lazarusberg in Soest.

Op den Engh, daar waar die heuvel naar de zijde van Soestdijk ten einde loopt, juist in den hoek tusschen den straatweg van Soest naar Soestdijk, den Veenhuizer weg, en den weg genaamd Achter den Engh, ligt het hoogste punt van den Engh, namelijk 20 M. boven A.P.; en die heuvel op den Engh draagt den naam van "Lazarus-berg". Men heeft van daar een prachtig uitzicht, een half uur gaans ver, vooral in den zomer, over eene zee van koren, boekweit-, en aardappelvelden, in de richting van den Soester-toren.

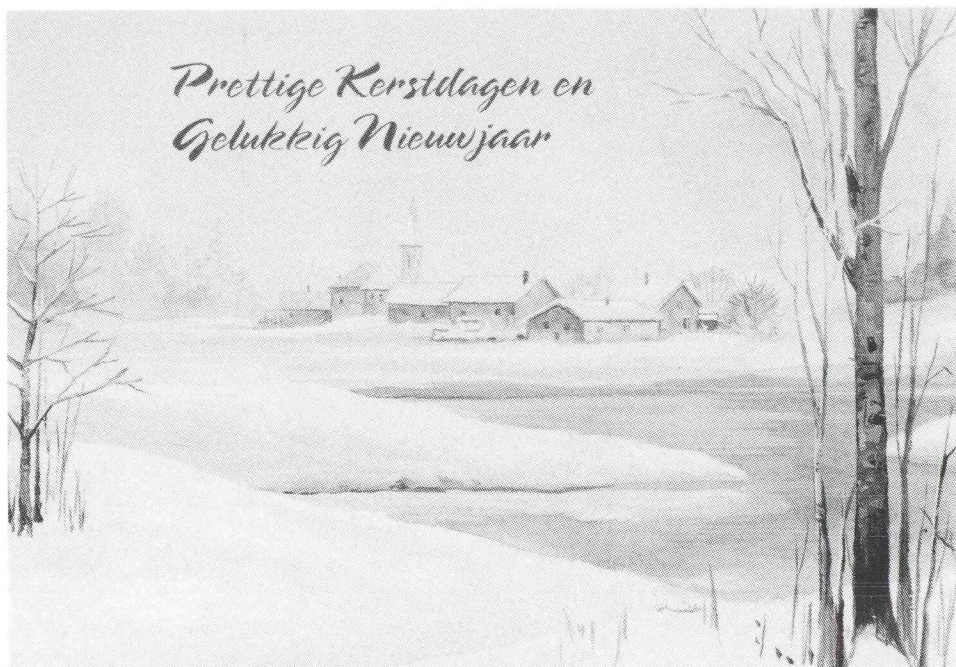
Meer dan waarschijnlijk heeft die heuvel zijnen naam gekregen van Lazarussen, of Melaatschen, dat wil zeggen, van met melaatschheid besmette personen, die hem gemaakt hadden tot een punt van uitgang, of hereeniging, bij hunne tochten tot het inzamelen van aalmoezen en giften voor hun Huis. In den tijd toen deze ziekte veelvuldig in ons vaderland voorkwam, waren, in nagenoeg alle steden, toevluchtsoorden voor zulke ongelukkigen, doch altijd liefst buiten de stad; zóó was er, bijvoorbeeld voor Utrecht, een, niet op het grondgebied van

de Stad, maar onder Maartensdijk; en voor Amersfoort, buiten de Kamppoort, aan den weg naar Hoevelaken. Dat laatste Lazarushuis is te zien, op eene plaat van 1759, in van Bemmels Beschrijving van Amersfoort; en al is thans het oude huis afgebroken, en een ander in de plaats gebouwd, dat nieuwe huis heet nog altijd het Lazarus-huis.

Die ongelukkigen vonden in zulke huizen wel een nachtverblijf, doch vaak ook niet veel meer; dáárom moesten zij er, met de lazarusklep, op uit om te bedelen, en gingen de naburige dorpen rond, of zetten zich neder op punten waar veel passage was. Zulk een punt van druk verkeer was nu, juist in die dagen, ongetwijfeld de Lazarus-berg. Al wat van de zijde van Amersfoort kwam, of daarheen wilde, hetzij langs den Zwarten Weg, hetzij door De Birckt, hetzij over den Engh, of langs Achter den Engh, en in de richting van Amsterdam of Utrecht verder wilde, of omgekeerd, kwam daar voorbij, of kon ten minste van daar af gezien en bereikt worden. Ook was het voor de Lazarussen, die de dorpen Soest, Baarn, en Eemnes bedelend rondgingen, een geschikt punt om elkander weder te vinden, en zóó werd die heuvel misschien, als hun stand- of verzamelplaats bekend, en kreeg zijnen droevigen naam.

Gelijk alle woeste gronden in de Gemeente Soest, was ook die heuvel oorspronkelijk eigendom der Gemeente, doch zij heeft in 1819, dus niet lang nadat de Prins van Oranje het Domein Soestdijk, met de Heerlijkheid van Soest, Baarn, en Ter Eem, van het Nederlandsche Volk ten geschenke gekregen had, den Lazarusberg aan den eigenaar van het Paleis Soestdijk geschonken; en zóó is die heuvel thans het eigendom van Hare Majesteit Emma, Koningin-Moeder der Nederlanden.

Blijkens een paar brieven, berustende in het Archief der Commissie van Weldadigheid, droeg de Gemeente Soest, bij monde van haren Burgemeester op 29 October 1827, den Heer van Hooff op, om aan Z.K.H. den Prins van Oranje voor te stellen, dat zij op den Lazarus-berg een gebouwtje zou laten oprichten, waarschijnlijk wel met de bedoeling, dat de Vorstelijke Familie dan meer rustig, en bij alle weêr, van het schoone uitzicht zou kunnen genieten; maar op 22 November d.a.v. antwoordde de Heer van Hooff, dat Z.K.H. ongenegen was toe te staan, dat dáár ter plaatse, ten koste der Gemeente, een koepeltje, of "ander gebouwtje", zou worden geplaatst.

RECTIFICATIE

Redactie

In ons vorige nummer van "Van Zoys tot Soest" Herfst 1996, is een artikel opgenomen van de hand van de heer Th.M. Peet, "Het openluchttheater in Soest van 1938 tot aan "Cabrio" 1994".

De heer Peet, oud-secretaris van de Stichting Openluchttheater Soest, zou het zeer op prijs stellen, wanneer de door hem opgegeven "bronvermelding", die wij niet hadden vermeld, alsnog wordt opgenomen. En aan zijn verzoek willen wij gaarne voldoen.

En die bronnen zijn:

Soester Courant - Soester Nieuwsblad - Gooi en Eemlander - Openbare stukken - Piet Ekel (aanvullende gegevens 1938-1939) - Diverse notities en Memorie.

Onze excuses voor deze slordigheid.

Redactie

DE VELDSLAG OP DE SOESTER ENG

door F.G.W. de Wit

Waar nu en sinds eeuwen het koren en de knollen groeien, op onze Soester Eng, hebben ook al eens de wapens gekletterd en heeft ook mensenbloed de grond gekleurd.

We gaan 600 jaar terug, om precies te zijn 559 jaar en schrijven November 1355. De nieuwe graaf van Holland, Willem V, voelt zich sterk genoeg om de Bisschop van Utrecht de oorlog te verklaren, erfelijk belast als Holland is met de haat tegen het Bisdom.

Door geld en goede woorden heeft hij enige Stichtse edelen heimelijk op zijn hand gekregen, w.o. de heren Arnold van IJsselstein, Jan van Culemborch en Gijsbrecht van Vianen.

Willem V rukt met een leger het Sticht binnen, verzekerd van de steun van genoemde heren en nestelt zich bij het dorp Koten, niet ver van Wijk bij Duurstede. Van hieruit houdt hij tot in de verre omtrek geweldige strooptochten, terwijl hij bovendien vele dorpen plat brandt.

De Bisschop van Utrecht, Jan van Arkel, kan die smaad niet langer aanzien en brengt enig krijgsvolk op de been en tracht de burgers van de stad Utrecht te bewegen mede op te trekken tegen de vermetele Hollandse Graaf.

De heren van IJsselstein, Culemborch en Vianen stoken de Utrechtenaren echter op, om de Bisschop geen hulp te verlenen.

Zo kunnen de Hollanders, zonder veel tegenstand het Sticht stropen en plat branden en zij strekten hun strooptochten zelfs uit tot in het Eemland.

Eemnes, even wispelturig als steeds in die tijd, kiest de zijde van Holland, doch Bunschoten blijft de Bisschop trouw. Voor straf rukt een Hollands legertje, onder leiding van de heer Jan van Egmond, tegen Bunschoten op en brandt het ommuurde stadje van toen plat en doodt er 70 burgers.

Dit alles moest de Bisschop zo goed als werkloos aanzien, daar hij door afval van de stad Utrecht en van zijn voor-naamste edelen geen voldoende troepenmacht bezat.

In het begin van 1356 had hij eindelijk 'n vrij sterke legerbende aangenomen om, naar de gewoonte van die tijd, weerwraak te nemen. De Hollandse steden Weesp en Muiden zouden het gelag gaan betalen. Hij viel deze steden aan en bestormde ze met zoveel succes, dat beide stadjes zich na 4 dagen overgaven.

Natuurlijk werden ze geheel geplunderd en in de as gelegd. Dit wraakgericht riep natuurlijk om een nieuwe wedervergelding.

De Graaf van Holland weet nogmaals 'n krijgsmacht aan te werven, waarbij zich vele Naarders en andere Gooiers aansluiten. Zij verzamelen zich in Naarden, onder bevel van de Stichtse edelman, heer Gijsbrecht van Nijenrode, die eveneens de Bisschop afvallig is geworden.

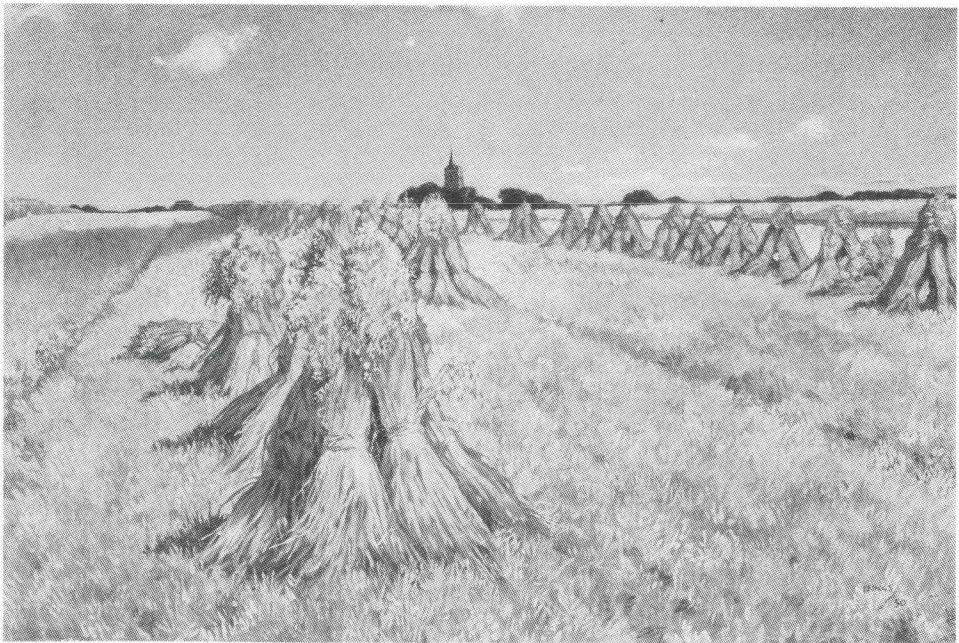
Op 14 Maart 1356 werd het sein tot de opmars gegeven.

Wat was het doel van de wraak? Soest en Amersfoort moesten het ontgelden.

In gesloten gelederen trekt het leger, zo snel de modderige wegen het toelaten, langs de zandweg over Laren en Eemnes op het doel af: Soest en Amersfoort.

Weldra is men Soest genaderd, waar een schans en een slot de opmars trachten te stuiten, maar de weerstand blijkt te zwak en vruchteloos. Spoedig rukken de Hollanders Soest binnen en beginnen met plunderen en branden.

Als zij de laatste huizen van Soest nabij de kerk zijn

"De Eng" met kerk van Soest.
Geschilderd door J.H. Isings.

genaderd, klinkt het bericht: "de vijand komt". Er wordt verzamelen geblazen en de vijand moet het plunderen staken om zich in slagorde op te stellen. Op de hoge Eng vertoont zich de Bisschoppelijke krijgsmacht en in plaats van een gemakkelijke buit wacht de plunderaars een strijd op leven en dood. Zodra de Bisschop had gehoord, dat de Hollanders gereed stonden om op Amersfoort los te stormen, had hij alle beschikbare manschappen daarheen gezonden onder bevel van heer Otto van Laar, Maarschalk van Eemland. Tal van Amersfoorters sloten zich bij hem aan, daar zij bang waren voor plundering van hun stad.

Zodra dan ook de vlammen in Soest oplaaiden, achtte Otto van Laar zijn tijd gekomen. Hij wilde de vijand niet binnen de wallen van Amersfoort opwachten, doch manmoedig tegemoet treden.

In de namiddag verschijnt hij met zijn mannen op de Soester Eng en tast onversaagd de Hollanders aan.

Onbeschrijfelijk is de moed, waarmede de Stichtse mannen kampen en met ongekende vermetelheid vallen zij telkens op de vijand aan om hem terug te drijven. Hardnekkig wordt aan weerszijden gevochten en het schijnt een ogenblik, dat de Stichtsen zullen winnen, maar opnieuw dringen de Hollanders met de moed der vertwijfeling op.

Otto van Laar, die van geen wijken weet, wordt door een pijl gedood en met hem sneuvelen 36 Amersfoortse burgers.

De Hollanders hadden de victorie, doch het was een pyrrhus-overwinning, een zegepraal, welke feitelijk een zwaar verlies betekende.

Wat was er voorgevallen?

Bij het begin van de slag reeds werd hun aanvoerder Gijsbrecht van Nijenrode zwaar gewond "ende was vol nae doot op piecken snellich wegghedragen. Door weyden ende broecken (moerassen) ende omwegen bergde men hem ende quam behouden met hem binnen Naerden, roepende Victorie, Victorie".

Die victorie was niet zo heel groot, daar men het hoofddoel van de strooptocht, Amersfoort, niet had bereikt.

Beide partijen sloten in datzelfde jaar vrede verhaalt de geschiedenis.

Van het leed van de inwoners van Soest - voor de zoveelste maal plat gebrand - verhaalt de geschiedenis niet.

HISTORISCHE VERENIGING SOEST

Bestuursmededelingen winter 1996 - 1997

Denkt u aan de contributieverhoging? Deze is verhoogd van f 30,00 naar f 35,00.

De afdeling *Genealogie* komt iedere 2e donderdagavond van de maand in het *Museum Oud Soest* bijeen, van 19.45 uur tot plm. 22.00 uur.

(S.v.p. vóór 20.10 uur aanwezig zijn, daarna is waarschijnlijk de deur dicht, bellen.)

Aan de *bibliotheek* zijn enkele boeken toegevoegd (boek Culemborg, Spraakmakersgids, Octrooien om te testen, Ecclesia ultrajectine, kadastrale atlas Renswoude).

Data voor uw agenda:

14 januari 1997	Klitsavond
25 maart 1997	Ledenvergadering? Spreker?
31 mei 1997	Voorlopig vastgesteld (fietsdag HVS)

Door de Stichting Stichtse Geschiedenis wordt er gewerkt aan een bibliografische databank voor publicaties over de provincie Utrecht. Inmiddels zijn er enkele duizenden titels ingevoerd en heeft de databank een naam: SABINE, wat staat voor Stichts Algemeen Bibliografisch Netwerk.

Waarschijnlijk op 17 januari 1997 wordt SABINE officieel gepresenteerd. Er komt dan ook een folder uit met uitgebreide informatie over de databank. Die folder is gratis beschikbaar. Voor alle leden van de historische kringen.

Deze folder komt waarschijnlijk ter beschikking van onze vereniging of kunt u telefonisch bestellen bij de Stichting Stichtse Geschiedenis, telefoon 030-2343880, faxnummer 030-2328624.

Persbericht van Stichting Stichtse Geschiedenis

Veldnamenonderzoek

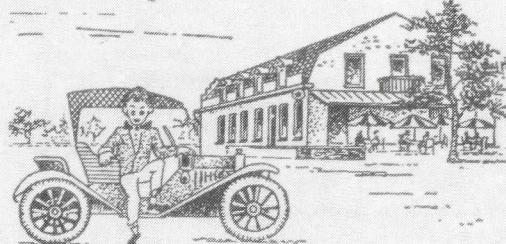
'Hooibroek', 'Ijsselveld', 'Voermans Weide' en 'Elisabeth Boomgaard' zijn willekeurige namen, te vinden op de kaart van de provincie Utrecht. Deze en vele andere 'veldnamen' zijn een belangrijke bron van informatie over hoe onze provincie er in het verleden heeft uitgezien. Veldnamen geven vaak aan, waarvoor bepaalde landerijen werden gebruikt, welke opvallende zaken men daarop aantrof en wie er woonden. Ook verkrijgt men inzicht in het dialect en de streektaal. Af en toe geeft een veldnaam zelfs aan welke bijzondere gebeurtenis ergens heeft plaatsgevonden.

De cursus 'veldnamenonderzoek' is georganiseerd door de Stichting Stichtse Geschiedenis voor mensen die onderzoek willen doen naar dit soort veldnamen in hun omgeving.

De cursus vindt plaats in Utrecht op vier maandagavonden van 20.00 - 22.00 uur. De data zijn: 17 en 24 maart, 7 en 28 april 1997. De kosten zijn f 65,00 inclusief koffie en een syllabus. Meer informatie en opgave: Stichting Stichtse Geschiedenis, Mariaplaats 23, 3511 LK Utrecht, 030-2343880.

EN WAAR DRINKEN WIJ KOFFIE?

NOORUK VERBODEN

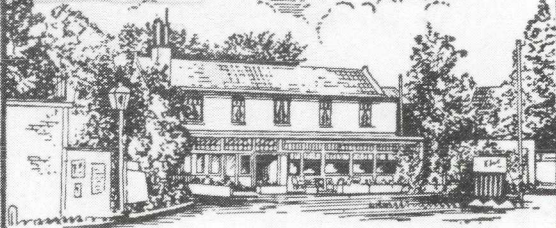
HOTEL CAFÉ RESTAURANT
"DE GOUDEN PLOEG"
SOEST - TEL. (02955) 26 96

A. J. Stafenhoef
Café Zonneheuvel
Torenstraat 20
Telefoon 2871 - SOEST

CAFÉ RESTAURANT
"CENTRAAL"
A. J. VERKERK
SOESTDIJK
TEL. 2785

Cafetaria
Nap
Rademakerstraat 61
Tel. (03463) 6 60
Soesterberg

HOTEL CAFÉ RESTAURANT
HET WITTE HUIS
TEL. K 3490-4140
SOEST

CAFÉ RESTAURANT BAR "EEMLAND"
SOESTDIJK - TEL. K 2955-2796 - DINERGELEGENHEID TOT 300 PERSONEN

Wegrestaurant De Korte Duinen
H. J. v. Reems - Birkstraat 108 - Soest
Tel. (02955) 42 91

NOORUK VERBODEN

HOTEL CAFÉ RESTAURANT
"DE SOESTERDUINEN"
J. W. VAN SOEST - TEL. (02955) 27 39
Soesterbergsestraat 188 - SOESTDUINEN (Gem. Soest)

HOTEL CAFÉ RESTAURANT
"SOESTDIJK"
SOESTDIJK - TEL. 2525

Hotel Café Restaurant
BOS EN DUIN
M. BERGERS
SOEST - Tel. K 2955-2075

HET SOESTER VEEN

door F.G.W. de Wit

De felle kou van deze weken geeft aanleiding genoeg om over brandstof te praten. We stoken onze kolen en denken allemaal wel eens aan de beperkte kolenrijkdom op de wereld.

Laten we vandaag een kijkje nemen in de tijd, dat de kolen nog niet ontdekt waren en dat het stoken van hout door de toename van de bevolking sterk moest worden verminderd.

Toen ontdekte men in verschillende streken van ons vaderland de brandbaarheid van veengrond en wel als turf.

Ook Soest was een turf-winplaats, evenals Baarn en De Vuursche.

We moeten terug tot ongeveer het jaar 1200 en dan zien we vele Soester en Baarnse inwoners hun brood verdienen aan de turf.

Bij Baarn had men het "Wilde Veen", gelegen tussen Groeneveld en Hilversum, benevens het Veen aan de Lage Vuursche, welk laatste veen een bezitting was van het kapittel van St. Jan te Utrecht, welk lichaam het ook liet ontginnen.

Het "Wilde Veen" was een zo belangrijke winplaats, dat er tijden waren, dat 500 à 600 mensen er hun brood verdienden en dientengevolge dit broodgevende terrein twistappel werd tussen de eigenaren en de Graaf van Holland, welke laatste er uiteraard ook "brood in zag".

Bloedige twisten waren er het gevolg van, welke met tussenpozen woedden en de rust in de eeuwen daarna verstoorden, totdat in 1719 dit veen volledig was uitgegraven... Toen waren de twisten en oorlogjes ook afgelopen.

Het Soester Veen, de grond tussen de Eng en de buurtschap Hees, was niet minder belangrijk dan het Wilde Veen.

Dit veen is er nog, al is er geen turf meer te steken, n.l. tussen Beukenlaan-Nieuweweg en Wieksloot.

De productie was wel belangrijk, doch schijnbaar niet evenredig aan de inkomsten van de turfwerkers.

In een rapport over Soest, daterend uit 1569, kan men lezen: "Hier is een zeer schamele gemeente van volk, die voor het meerendeel hun brood men hun handen moeten winnen en die veelal op gehuurde hofsteden en akkers wonen en de dagelijkse kost verdienen met de turf. De een die ze graaft, de ander die ze op kleine karretjes ter markt brengt, zowel naar Amersfoort als naar Utrecht."

Uit dit handschrift blijkt verder, dat er een stuk land lag, dat in gemeenschappelijk bezit der dorpsbewoners van Soest was. Het heette de Heiberg, met de heidevelden daarom heen liggend.

Op deze velden werden plaggen (zoden) gestoken voor stalstrooisel ter verkrijging van mest.

Ook haalde men van de Heiberg de heide voor de bezems, terwijl men er tevens de schapen op liet weiden.

Terwijl men er tevens de schapen liet weiden.

In het vochtigste deel van die heidevelden werden brandplaggen gestoken. Deze zoden bevatten, als begin van veenvorming, reeds een aanzienlijk deel veengrond of turf.

Zij werden des zomers op hopen te drogen gezet en in de winter als brandstof gebruikt. Deze heidevelden lagen kenmerkend in Soest-Zuid en grensden aan Den Dolder, zodat men deze brandplaggen "Dolderse turf" noemde.

De turven uit het Soester veen - aanvankelijk lange turf en later korte baggerturf - ging niet allemaal per kar naar Amersfoort en Utrecht. Via de Veensloot en de Wijksloot (nu

Wieksloot) ging de turf per kleine scheepjes naar de Praamgracht en vandaar naar de Eem om naar Amsterdam getransporteerd te worden.

In het thans nog zo genoemde "veen" ligt nog de Turfstraat, een verlengde van de Waldeck Pymontlaan, welke laatste laan een 30 jaar geleden eveneens Turfstraat heette. Over deze Turfstraat is, naar aangenomen mag worden, ook de turf vervoerd.

De nu nog bestaande Praamgracht was wel een van de belangrijkste transportaders van het turfverkeer.

In 1239 kregen de Kapittelheren van St. Jan te Utrecht verlof van de Bisschop van Utrecht een kanaal van de Vuursche naar de Eem te graven.

Dit werd de Praamgracht, genoemd naar de vierkante pramen, waarmee de turf werd vervoerd, doch ook wel Pijnenburger Grift geheten. Hierdoor werden ook de Soestenaren geholpen, want de Wijk- en Veensloot liepen op de Praamgracht uit.

Niet alleen het Veen in Lage Vuursche, doch ook het Soester Veen was gebaat met deze Praamgracht. Het gevolg was, dat het veen in Soest meer waarde kreeg en een gevolg daarvan was, dat toen reeds de Soestenaren op de "belasting" scholden. Er kwam een besluit, dat van de veengronden "tienden" zouden worden geheven. Die tienden werden door de Bisschop als landsheer in leen gegeven aan de heren Lockhorst, een kasteel nabij Amersfoort en wel in 1253. Op hun beurt stelden deze heren weer pachters van die tienden aan.

De Soester turfwerkers gingen niet bij de turf neerzitten. Zij werkten hard en anderhalve eeuw later bleek het Soester veen een zodanige productie te hebben, dat de Praamgracht te ondiep was.

In 1389 verleende de Bisschop vergunning tot uitdiepen en verbreden van de Praamgracht en wel aan Evert Reijnersz. van Lodensteijn, Rutger Jacobz., Hendrik Nolens en Johan de Goede.

Zij kregen tevens het recht om de benodigde grond voor verbreding van de gracht te mogen onteigenen. De onwilligen zouden door 's Bisschops stadhouder, de Maarschalk van Eemland, die op 't Huis ter Eem woonde, met geweld gedwongen worden.

Ook mochten de ondernemers, teneinde de voorraad beter te kunnen regelen, zoveel schutsluizen maken als zij nodig oordeelden "zonder wederzeggen van iemand". De sluizen in de Praamgracht zijn dus al meer dan 5 eeuwen oud.

Het bleef niet bij "tienden". Het was toen met de fiscus al net zo als nu.

Van de verkochte turf werd belasting geheven. Zo vermeldt het tarief van 12 Januari 1577: "Uit alle Zoester en Baarnse Veenen elke schouw (schuit) swart (d.i. de zwarte of harde turf, de beste) 11/2 stuyver. Item elke schouw grauw (d.i. grauwe turf, een tweede soort) een blanck (d.i. 6 duiten; een stuiver had 8 duiten). Item van alle andere schouwen turf, die in Baarn of Soest gebruikt worden, het halve tarief.

Om die turfbelasting te innen, liet de regering haar verpachten, zoals nog kort geleden de tollën werden verpacht. Zo bepaalde de Prins van Oranje in 1580, als stadhouder van de Spaanse Koning, dat in "Eemland" de belasting op de "Turff" zal betaald moeten worden aan Gijsbert Lambertse te Oostveen (thans Maartensdijk).

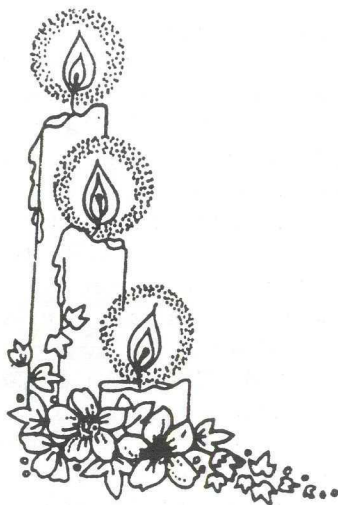
Ook voor de reeds genoemde brandzoden of Dolderse Turf was men belasting verschuldigd. In 1709 b.v. bepaalden Gedeputeerde Staten van Utrecht, dat van elk voer (vracht) plaggen 11/2 stuiver zal worden betaald en zo ze buiten Eemland worden vervoerd 15 stuiver.

Destijds had men langs de Eem, van de Eembrug tot Amersfoort toe, verscheidene kalkbranderijen (uit schelpen) die ook turf verstookten. Die moesten daarvoor eveneens belasting betalen n.l. 20 gld. per keer stoken, doch na 1722 maar de helft. Nog in 1723 was in het Soester veen de verturving in volle gang en wel blijkt een publicatie van de Staten van Utrecht. Daarbij werd bepaald, dat de voerlieden, die turf uit het Soester veen haalden, in het eerste dorp of gehucht waar zij aankomen of doorrijden, aan de ontvanger aldaar moeten opgeven, welke soort turf zij vervoerden. Zij moesten hem tegen kwitantie de verschuldigde belasting voldoen "op verbeurte van de turf en 50 gulden daarboven".

Niemand zal ooit hebben gedacht, dat in vroeger tijden de venen bij Soest en Baarn aan zoveel handen brood hebben verschaft.

Toen b.v. in het jaar 1535 Holland de Baarnse Venen dacht in te palmen, stelden de burgers een klaagschrift op, waarin zij er op wezen, hoe 5 à 600 lieden "met wijf ende kinderen" brodeloos zouden worden en hoe "de keizer door minder belasting op de verteerde bieren ook zelf schade zou lijden". Gelukkig stond de keizer hen tegen een zeer lage jaarlijkse pacht de betwiste veengronden af, zodat de rust terugkeerde.

Langzamerhand geraakte het Soester veen uitgeput. Van het Baarnse veen is niet eens meer de naam als herinnering over, doch wij hebben altijd nog ons "Veen", een dorado voor plantenliefhebbers, waarheen vroeger vanuit andere plaatsen excursies werden gehouden. Er komen enkele zeldzame planten voor en de Natuur-historische Vereniging heeft eens plannen gehad dit veen aan te kopen.

BEVOLKINGSGEGEVENS 1813

Zo hebben wij in dit nummer van "van Zoys tot Soest" de laatste bladzijden kunnen opnemen van de lijst van Soester ingezetenen in het jaar 1813. In totaal 1590 inwonenden. Dat deze volkstelling in 1813 mogelijk is geweest, is wel opvallend, want "politiek" was 1813 nou niet direct een tijd om zoiets te ondernemen.

Napoleon is in eind 1812 in Rusland verslagen.

Van de meer dan 10.000 Nederlandse en Belgische soldaten in zijn leger keren er maar enkelen terug.

Groeiend verzet overal, ook in Nederland. Dan 16 October 1813 de eindveldslag bij Leipzig. Napoleon voorgoed verslagen. Fransen vertrekken uit Nederland - Bonjour - Oranjeboven - November 1813.

De Prins van Oranje weer in Nederland.

Mietje van de Pol, 34, Soest, ger
 Mijntje Oosterbeek, 5, Soest, ger
 Rijer Oosterbeek, 1/2, Soest, ger

 Gijsbert Oosterbeek, 31, Soest,
 ger, daghuurder
 Grietje van de Pol, 30, Soest,
 ger, spinster
 Rijer Oosterbeek, 3, Soest, ger

 Hendrik Onwijs⁴⁰, 36,
 Noordholland in de Zijp, rk,
 daghuurder
 Caatje Lammerse de Ruijter, 40,
 Soest, rk
 Cornelis, 30, ill. W Keselinghe
 stond?

Antje Onwijs, 6, Soest, rk
 Pietje Onwijs, 4, Soest, rk
 Hendrik Onwijs, 3, Soest, rk
 (Peetertje Hendrikse Roete),
 weduwe van (Lammert de) Ruijter ,
 71

 Joseph van Oijen, 39, Soest,
 schaapherder
 Klaasje Prins, 29, Hoogland, rk
 Gijsbert van Oijen, 4 1/2,
 Hoogland, rk
 Jan van Oijen, 2, Hoogland, rk

 {165}
 Arie van Ommeren, 58, Soest, ger,
 daghuurder
 Hentje Schimmel, 60
 Teuntje van Ommeren, 20, Soest,
 ger
 Heiltje van Ommeren, 13, Soest,
 ger
 Sophia van Ommeren, (31), Soest,
 ger, absent
 Willem van Ommeren, (29), Soest,
 ger, in landsdienst

 {55}
 Willem van Ommeren, 51, Soest,
 ger, ongetrouwd
 Dirk Veenendaal, 48, Soest, ger

 {52}
 Gijsje van Ommeren, 58, Soest
 Teunisje, 40

 Aart Hendrikse van Oijen⁴¹, 80,
 Soest, rk, schaapherder

Wijmpje Janse Splinter, 58,
 Hoogland, rk
 Johanna (van Oijen), 19,
 Hoogland, rk

 Jacobus Orbon, 50, Luijk, rk,
 daghuurder
 wonende in het huijsje van
 Willelmijn Teunisse op den Berg

 Stijntje Houtman, weduwe (van
 Willem) van Ommeren, 56, Soest,
 ger, spinster
 Martje van Ommeren, 24, Soest,
 ger, te Baarn
 Barend van Ommeren, 22, Soest,
 ger, te Soest dienende
 Aalbert van Ommeren, 20, Soest,
 ger, te Soest dienende
 Elsje van Ommeren, 19, Soest,
 ger, te Soest dienende

 Dirk Jacobus Onink, 33,
 Amsterdam, ger, predikant
 Agneta Wilhelmina Sul, 34,
 Amsterdam, ger

 Jan Papenburg, 45, Ligtevoort
 i.s.: rk, kleermaker, weduwnaar
 (van Geertje Dijkgraaf)
 Aartje Papenburg, 7, Soest, rk

 {34}
 Aalt van de Pol, 35, Soest, ger,
 daghuurder
 Gijsbertje van der Hoeven, 30,
 Gendr is:, ger, spinster
 Peter van de Pol, 1 1/2, Soest,
 ger

 Hannus Post, 46, Soest, rk,
 daghuurder
 Lijsje Belkhoven, 54, Soest, rk,
 naaister
 Driek van den Berg, 28,
 bouwmeester

 Aart Pellegrom, 63, Baarn,
 metselaar
 Neeltje de Bruijn, 36, Eemnes,
 ger
 Dina Pellegrom, 10, Soest, ger
 Grietje Pellegrom, 9, Soest, ger
 Hendrik Pellegrom, 8, Soest, ger
 Cornelia Pellegrom, 4, Soest, ger

Pieterneel Pellegrom, (35), Soest,
ger, van eerste huwelijk⁴², te
Eemnes wonende

Bernard Pouwelse, 55, Bergen op
Zoom, rk, zalemaker⁴³
Sibilla Menke, 49, Amsterdam, rk
Gerrardus, 17
Johannes, 12
Bernardus, 18, bij J: Kok
boerenknecht
Johanna Catharina, 26, absent
Maria Josephina, 20, dienstmeid,
absent

Willem Pelt, 37, Eemnes, rk,
daghuurder
Cornelia Kok, 34, Soest, rk
Gerrit Pelt, 10, Soest, rk
Toon Pelt, 8, Soest, rk
Aaltje Pelt, 6, Soest, rk
Jan Pelt, 4, Soest, rk
Teunisje Pelt, 2, Soest, rk
Willemtijtje Pelt, 1/8, Soest, rk

Aalt van de Pol, 31, Barneveld,
ger, schoenmaker
Martje Willemse, 26, Ede
Willem van de Pol, 5
Evert van de Pol, 4
Jacob van de Pol, 1, Soest, ger
Hendrik Tesselhof, 52, Soest,
schoenmaker

Jan Abrahamse Pront, 55, Soest,
rk, daghuurder, weduwnaar (van
Bartje Schouten)
Aaltje Pront, 22, Soest, rk,
werkster

Klaas Rosendaal, 50, Amersfoort,
rk, daghuurder
Jannetje Jooste, 40, Soest, rk,
spinster
Jan Rosendaal, 4, Soest, rk

{18}
Cornelis Roete, 37, Bunnik, rk,
daghuurder
Gerritje Roest, 33, Soest, rk
Gerritje Roete, 4, Soest, rk
Aart Roete, 2, Soest, rk

{68}
Pieter van Roomen, 64, Soest, rk,
bouwman

Rijkje van den Breemer, 56, rk
Piet van Roomen, 23, rk
Teunis van Roomen, 19, Soest, rk
Trijntje van Roomen, (16), Soest,
rk, absent
Jannetje van Roomen, rk, absent
Teunisje van Roomen, rk, absent

(Metje Elisse) Manne, weduwe van
Meijns de Ruijg, 84, Eemnes, ger,
spinster
Jan de Ruijg, 55, Soest, ger
Maas de Ruijg, 40, Soest, ger,
buitenshuis

Roel Gijsbertse de Ruijg, 46,
Soest, rk, daghuurder
Lijsje Frenger, 52, Soest, rk,
spinster

Teunis van Roomen, 55, Soest, rk,
boer
Jannetje van Roomen, 24, Soest,
rk
Tijmetje van Roomen, 19, Soest,
rk
Jaapje Rosendaal, 44, Eemnes, rk,
meid
Hannus van Maaren, 27, Zeist
| dienende
Pieter Frenger, 25, Soest
| te
Bart van Ziel, 18, Soest, rk
| Soest
Johannes Woudenberg, 11, Soest
|

Wijmpje Driest, weduwe van Gerrit
Roest, 56, Soest, rk, spinster
Dirk Roest, 21, Soest, rk,
conscrit
Aart Roest, 17, Soest, rk

Aart Ravenhorst, 82,
Scherpenzeel, ger, daghuurder
Aalbertje van de Vliet, 66, Baarn
Aart Ravenhorst, 31, Soest, ger,
slachter
Willem Ravenhorst, 24, Soest,
ger, boerenknecht
Jakobus Bos, 14, de Bilt, ger,
bij haar in huijs

Pieter Gijsbijbertse de Ruijg,
57, Soest, rk, koopman
Jannetje Steenbeek, 67, rk

Antje de Ruijg, (18), Soest, rk,
absent

Gijsbert de Ruijg, (15), Soest,
rk, absent

Hendrik van Dijk, 9

Hanna van Dijk, 9

{93}

Jacob de Ruijg, 36, Soest, ger,
koopman

Batje Varekamp, 28, Soest, ger

Metje de Ruijg, 6, Soest, ger

Theodor de Ruijg, 5, Soest, ger

Dirk de Ruijg, 2, Soest, ger

(Betje Tesselhoff) weduwe van

(Dirk) Varekamp, 58, Soest, ger,
buiten beroep

Elis de Ruijg, 52, Soest, ger,
daghuurder

Henrietta van Gent, 64,
Amsterdam, rk

Metje de Ruijg, 16, Soest, ger

Hijntje de Ruijg, 14, Soest, ger

Kaatje de Ruijg, 8, Soest, ger

Dirk de Ruijg, 22, Soest, ger,
buitenshuis

Menks de Ruijg, 20, Soest, ger,
buitenshuis

Teus de Ruijg, 18, Soest, ger,
buitenshuis

Jan Roest, 25, Soest, rk,
veldwachter

Rijertje Cornelisse Pannekoek,
31, Soest, rk

Gerrit Roest, 1/2, Soest, rk

Antje Roelen, weduwe van Klaas
Janse, 77, Soest, rk, spinster

Tijs Ravenhorst, 50, Soest, ger,
daghuurder

Maria Lodder, 34, Doorn, ger

Willem Ravenhorst, 10, Soest, ger

Geurtje Ravenhorst, 8, Soest, ger

Aalbert Ravenhorst, 6, Soest, ger

Rijer Ravenhorst, 3, Soest, ger

Rijk de Ruijg, 42, Soest, ger,
daghuurder

Geertje van Hartestijn, 34,

Scherpenzeel, ger

Mengs de Ruijg, 3, Soest, ger

Hendrik de Ruijg, 1, Soest, ger

{in een huis op den Berg}

Lammertje van den Hoven, weduwe
(van Aart Tjisse) Roeters, 83,

Eemnes, rk

Jan Roeters, 44, Zeist

Jan van den Brink, 46, Soest, rk,
daghuurder

Cornelis Roeters, 52, Zeist, rk

Cornelis Roest, 26, Soest, rk,
daghuurder

Johanna van Nimwegen, 40, Hoog-
land, rk

Wijmpje Roest, 3, Soest, rk

Willem Roest, 1, Soest, rk

Eva de Waal, weduwe van Manus van
Rheenen, 48, Soest, ger, spinster

Barbara van Rheenen, 14, Soest,
ger

Hendrika van Rheenen, 9, Soest,
ger

Huijberd de Ruijg, 44, Soest, rk,
daghuurder

Lijsje van Dijk, 44, Soest, rk

Peter de Ruijg, 14, Soest, rk

Jannetje de Ruijg, 12, Soest, rk

Gijs de Ruijg, 11, Soest, rk

Willem de Ruijg, 10, Soest, rk

Gerrit de Ruijg, 4, Soest, rk

Aart de Ruijg, 3, Soest, rk

Roelof de Ruijg, 1, Soest, rk

Jannetje Veenhuijsen, weduwe (van
Gijsbert Peterse) de Ruijg, 73,

Soest, rk, spinster

zes kinderen, een absent

Tijme Gerritse Ramselaar, 46,
Hoogland, rk, landbouwer

Willemitjntje Lammertse, 38,

Barneveld, rk

Cristina Ramselaar, 10, Soest, rk

Gerritje Ramselaar, 8, Soest, rk

Rijngertje Ramselaar, 4, Soest,
rk

Jan Ramselaar, 1 1/2, Soest, rk

Willem Voorburg, 28, Hoogland,
rk, knecht, conscrit

Gijsbert Voorburg, 19, Hoogland,
rk, knecht

Grietje Hanneke, 23,

Stoutenburg, rk

Gijsbert Schouten Toon zoon, 49,
Soest, rk, tapper
Geertje Japikse Tak, 43, Eemnes,
rk
Aard Aardse Harder, 17, Eemnes,
rk

Jan Klaasse Schouten, 71, Eemnes,
rk, daghuurder
Paternella Bouwman, 74, Soest, rk
Klaas Schouten, 37, Soest, rk,
daghuurder

Willem Peterse Schouten, 36,
Eemnes, rk, daghuurder
Antje Bouwman, 34, Soest, rk
Teunisje Schouten, 1 1/2, Soest,
rk

Jannetje van Maaren, weduwe van
Gijsbert Schimmel, 73, Groenekan
Hendrik Steenbeek, 49, Soest,
stalhouder en tapper
Annetje Steenbeek, bij P de
Ruijg⁴⁴ in huis, dochter van H
Steenbeek
Gijs Schimmel, 7, Soest, zoon van
Willem Schimmel
Maria Steenkamer, 20,
Lagevuursche, dienstster

Maria Strikwoud, 54, Soest, rk
Toon Peterse Hilhorst, 66, Soest,
rk, boomkweker, tuijslegger

{100}
Wouter Staal, 26, Soest, rk
Gijsbertje Schouten, 26, Soest,
rk
Aaltje Staal, 3/4, Soest, rk
Jan van Dorrestijn, 18
Gerrit Pannekoek, 28

Jan Staal, 55, Soest, rk
Hanna Snijders, 46, Soest, rk
Jan Staal, 22, Soest, rk
Jannetje Staal, 18, Soest, rk
Arie Staal, 16, Soest, rk
Maas Staal, 14, Soest, rk
Hannes Staal, 12, Soest, rk
Dirk Staal, 10, Soest, rk
Gijs Staal, 8, Soest, rk
Maria Staal, 6, Soest, rk
Cornelis Staal, 4, Soest, rk
Wouter Staal, 1 1/2, Soest, rk

Hendrik Staal, 24, Soest, rk, in
dienst

Jacob Suijk, 38, Baarn, ger,
metselaar
Carolina Boshuijsen, 40, Soest,
ger
Mijntje Suijk, 18, Baarn, ger
Lijsje Suijk, 8, Soest, ger
Willem Suijk, 6, Soest, ger
Hentje Suijk, 4, Soest, ger
Mietje Suijk, 2, Soest, ger
Jan Suijk, 10, Soest, ger

Gerrit Slok, 35, Venendaal, ger,
daghuurder
Crijntje Zwitzelaar, 35, Baarn,
ger

{181}
Johannes Smits, 38, Soest, ger,
molenaar
Henderina de Ridder, 32,
Benschop,
Willem Smits, 3, Soest, ger
Elisabeth Smits, 2, Soest, ger
Hendrikje Smits, 1/2, Soest, ger
Harmen van den Broek, 25, knecht,
van Voorthuizen
Aart Venendaal, 48, Soest, ger,
knecht
Geertje Nooij, 13, Bunschoten,
ger, dienstmeid
Klaasje de Boer, 17, Nijkerk,
dienstmeid

Willem Smits, 63, Baarn, ger
Elisabeth van Tweiler, 65,
Nijkerk, ger

Antje Schouten, weduwe van Teunis
van Oosten, 56, Soest, rk,
spinster
Mietje van Oosten, (27), Eemnes,
rk, absent

Pieter Schouten, 46, Soest, rk,
stoelenmatter
Jannetje de Graaf, 36, Baarn, rk
Maria Schouten, 12
Hanna Schouten, 6, Soest, rk
Volken Schouten, 5, Soest, rk
Everd Schouten, 1, Soest, rk

Antje Butselaar, weduwe van Jan
Smorenburg, 50, Soest, rk,
bakster

Teunis Smorenburg, 21, Soest, rk
Gertje Ruijtenbeek, 28,
Amersfoort, dienstmeid

Teunis van Steenbeek, 58,
Leusden, rk, schoenmaker
Gipje Janse Splinter, 55,
Hoogland, rk, schoenmaker

{140}

Rijer Smorenburg, 58, Soest,
houtkoper

Hendrik Struve, 52, Osnabrug,
luthers, tuinier

Margaretha E: van Rossum, 52,
Leiden, luthers

Roelof, 14

Hendrik, 10

Jan Dirk, 24, absent

Hendrika Sophia, 20, absent

Adrianus, 18, absent

Bartje Janse Schouten, weduwe
(van Willem Peterse) van den
Breemert, 58, Soest, rk, spinster
Jan Willems van den Breemert,
31, Soest, rk

Heintje van den Breemert, 22,
Soest, rk

Antje van den Breemert, 28,
Soest, rk, buitenshuis

{op den Berg}

Hannus Steekelenbeek⁴⁵, 48,
Pruisland, rk, boerenknecht,
absent

Mijntje Tammer, 35, Soest, rk
Jan Steekelenbeek, 1, Soest, rk
Jannetje Tammer, 21, Soest, rk,
deszelfs zuster

Johannes Staal, 52, Soest, rk,
landbouwer
Rijkje Logtensteijn, 52, Soest,
rk

Hendrik Staal, 25, Soest, rk
Hannus Staal, 23, Soest, rk
Hannetje Staal, 10, Soest, rk
Peternella Staal, 7, Soest, rk
Maria Staal, 26, Soest, rk, te
Maartensdijk

Klaas Servelijn, 39, Maastricht,
rk, daghuurder

Maritje Altena (60), ger
uit eerste huwelijk⁴⁶:

Lammert van der Wijde, 27, ger
Jan van der Wijde, Eemnes, 30,

ger

Wessel van der Wijde, Eemnes, 28,
ger

Willemke van der Wijde, 20, ger,
te Nigtevegt

Gijsbert Steenbeek, 53, Soest,
rk, daghuurder

Antje Rijkse van Haage, 53,
Soest, rk

Evertje Steenbeek, 23, Baarn, rk
Jan Steenbeek, 21, Baarn, rk

Hendrik Steenbeek, 17, Soest, rk

Jannetje Steenbeek, 14, Soest, rk

Jacob Steenbeek, 13, Soest, rk

Rijk Steenbeek, 19, Soest, rk

Jan Willems Staal, 71, Eemnes,
rk, daghuurder

Willempje Roele, 70, Soest, rk

Antje Staal, (30), Soest, rk,
absent

Willem Staal, 31, Soest, rk,
boerenknecht

Volker Schouten, 57, Soest,
arbeider, ongetrouwd

{5}

Peter Isaakse Stalenhoef, 80,
Soest, rk

Isak Stalenhoef, 50, Soest, rk

Mart Stalenhoef, 41, Soest, rk

Antje Stalenhoef, 36, Soest, rk

Willem Schouten, 54, knecht

Jannetje Stalenhoef, 14, Eemnes,
meid

{1}

Isak Hendrikse Stalenhoef, 43,
Soest, rk

Antje Gerritse Hak, 37, Soest, rk

Grietje Stalenhoef, 3, Soest, rk

Gerrit Stalenhoef, 2, Soest, rk

Hendrik Stalenhoef, 8 weken,

Soest, rk, tweeling met

Evertje Stalenhoef, 8 weken,

Soest, rk

Stoffel Stoffelse, 45, Soest,

knecht

Piet Dirkse Koop, 19, Bunschoten,
ger

{47}

Gijsbert Schouten, 49, Soest, rk,
bouwman

Grietje Berendse Bouter, 45,
Soest, rk

Giepje Schouten, 6, Soest, rk

Cornelus Schouten, 5, Soest, rk

Hendrik van Oosten, 29, Eemnes,
rk, knecht

Nelletje Snellenberg, 19, Eemnes,
rk, meid

{194}

Rijk Stalenhoeft, 56, Soest, rk

Geertruij van Hofslot, 36, rk

Antje Stalenhoeft, 6, Soest, rk

Aaltje Stalenhoeft, 2, Soest, rk

Jacob Stalenhoeft, 5 weken, Soest,
rk

Dirk Voskuijl, 38, Eemnes, knecht

Hannus Woudenberg, 20, Soest,
knecht

Dirk van Velzen, 15, Soest,
knecht

{24}

Bart Sluijmer, 61, Baarn, ger,
daghuurder

Willempje Schiphorst, 55,

Nijkerk, ger

Piet van de Pol, 10, illegitimus

Kors Stoutenburg, 68, Soest, rk,
bouwman

Bartje Haan, 36, Soest, rk

Antonie Stoutenburg, 73

Pieter Stoutenburg, 66

Jan Stoutenburg, 70

kinderen van Kors Stoutenburg
zijn:

Pieter Stoutenburg, 12, Soest, rk

Antje Stoutenburg, 7, Soest, rk

Grietje Stoutenburg, 3/4, Soest,
rk

Jan Stoutenburg, 4, Soest, rk

Engel van der Linden, 23, Baarn,
meid

(Gijsbertje Schouten), weduwe van
Peter Schouten, 46, Soest, rk,
boerin

Hentje Schouten, 18, Soest, rk

Jan Schouten, 16, Soest, rk

Cornelis Schouten, 13, Soest, rk
Rijkje Schouten, 8, Soest, rk
Jacob Schouten, 6, Soest, rk

Jan Schouten, 48, Soest, rk,
daghuurder

Elisabeth ter Hoeve, 46,
Sonsbeek, rk

Elisabet ter Hoeve, 14, Eemnes,
rk, wordt door de bovengenoemden
opgevoed

(Grietje Janse Bieshaar), weduwe
van Hendrik Stalenhoeft, 63,
Eemnes, rk, boerin

Jan Stalenhoeft, 37, Soest, rk

Rijk Stalenhoeft, 33, Soest, rk

Wijmtje Stalenhoeft, 21, Soest, rk

Cornelis Stalenhoeft, 19, Soest,
rk

Gerrit Stalenhoeft, 27, Soest, rk,
bouwknicht

Hendrik Hoefsloot, 9, Eemnes

Jan Schouten, 28, Eemnes, rk,
koopman

Antje Dorrestijn, 28, Soest, rk

Aart Tolboom, 68, Hoogland, rk

Evertje Jacobs⁴⁷, 62, Soest, rk

Lammert Tolboom, 30, Leusden, rk

Willem Tolboom, 21, Hoevelaken,
rk, conscrit

Jacob Tolboom, (35), Hoevelaken,
rk

Jan Tolboom, (23), Hoevelaken, rk

Fitje Tolboom, (31), Hoevelaken,
rk

Mietje Tolboom, 28, Hoevelaken,
rk

Arie Torné, 67, Oudenbroek⁴⁸,
barbier

Aart Schouten, 67, Soest, rk,
daghuurder, tuijslegger

{59}

Dirk Timmer, 38, Soest, ger,
bouwman

Sophia Bolleman, 31, Soest, ger
Evert Timmer, 12, Soest, ger

Jacob Timmer, 11, Soest, ger

Doortje Timmer, 10, Soest, ger

Caatje Timmer, 8, Soest, ger

Evert Tesselhoff, 56, Soest, ger,
onderwijzer

Trijntje van Scherpenzeel, 57, de
Bilt, ger

Pieter Tesselhoff, 29, Soest, ger
Hendrik Tesselhoff, 27, Soest,
ger

Arend Tesselhoff, (25), Soest,
ger, absent

Antje Tesselhoff, 19, Soest, ger
Gerritje Schimmel, 19,
tuijslegger

Antonie Tesselhof, 61, Soest,
ger, schoenmaker

Cornelis Tesselhof, 27, Soest,
ger, timmerman

Hendrik Tesselhof, 23, Soest, ger
Betje Tesselhof, 17, Soest, ger

Hentje Tesselhof, 15, Soest, ger
Caatje Tesselhof, (22), Soest,
ger, absent

Hendrik Tammer, 33, Soest, rk,
daghuurder

Jannetje Werestijn, 39, rk

Maria Tammer, 11, Soest, rk

Toon Tammer, 6 1/2, Soest, rk

Willem Tammer, 5, Soest, rk

Hannes Tammer, 3, Soest, rk

Hanna Tammer, 1/2, Soest, rk

{250}

Jan Tammer, 39, Soest, rk,
daghuurder

Metje van den Brink, 40, rk

Jaantje Tammer, 16, Soest, rk

Gerritje Tammer, 15, Soest, rk

Klassina Tammer, 13, Soest, rk

Jannetje Tammer, 9, Soest, rk

Ebbertje Tammer, 1 1/2, Soest, rk

{251}

Dirkje van der Horst, weduwe van

Tammer, 28, Lis⁴⁹, ger, naaister

Jan Tammer, 7, Zeist

Geertruij Tammer, 1/3

woont in het huis van Gerrit van
Breukelen

Pieter Velthuijsen, 36, Soest, rk

Oetje C: van den Driftakker, 42,
Stoutenburg

Willem van den Hengel, 19,
Hamersveld, knecht

Gijsb van den Driftakker, 48,
Stoutenburg, tuijslegger
Rut C: van den Driftakker, 40,
Stoutenburg, daghuurder

{43}

Toon Klaasse Velthuisen, 67,
Soest, rk, bouwman

Maria Janse, 67, Hamersveld, rk

Toon Velthuisen, 29, Soest, rk

Klaas Velthuisen, (43), absent

Cornelus Velthuisen, (39), absent

Peter Velthuisen, (35), absent

Bart Velthuisen, (34), absent

Cornelia van den Hengel, 20,
Hamersveld, rk, meid

{38}

Willem Visser, 47, Soest, rk,
bakker

Marritje Gijs van 't Klooster,
46, Soest, rk

Jacob Visser, 19, bouwknacht, rk

Jannetje Visser, 17, rk

Gijsbert Visser, 16, rk

Neeltje Visser, 13, rk

Willem Visser, 9, rk

Elisabet Visser, 7, rk

Willemiijntje Visser, 5, rk

{113}

Hannes van de Ven, 47, Venraij
aan de roer, rk, herder

Willemiijn Cornelisse Driest, 29,
rk

Peter van de Ven, 20, Soest, rk

Hend van Veen, knecht, 33,

Venraij, rk

Dirk Vrijburg, 31, Hoogland, rk,
daghuurder

Dirkje van Fulpen, 38, Soest

Nelletje Vrijburg, 2, rk,
drieling met

Antje Vrijburg, 2, rk

Cornelia Vrijburg, 2, rk

Jannetje Vrijburg, 14 dagen, rk

{36}

Hendrik Voorthuisen, 32,

Lagevuursche, ger, herder

Marritje Warner, 30, Leusden, ger

Teunis, 1/2, Leusden, illegitim

Lena van Velzen, weduwe (van Melgert) de Waal, 26, Soest, rk, spinster
 Hijntje de Waal, 4, rk
 Mijntje de Waal, 2, rk
 Jannetje de Waal, 1/2, rk
 Willemijn Menkse, 50, Soest, spinster

 {171}

Evert van Voorthuisen, 56, Soest, ger, tuinman, weduwnaar
 Grietje Oosterbeek, 40

 {144}

Jan Vos, 42, Hilversum, onderwijzer
 Lena Tekke, 38, Eemnes
 Mietje Vos, 12, Eemnes, rk
 Frans Vos, 10, Hilversum
 Jansje Vos, 6, Gouda

 Willem van de Vliet, 58, Jaarsfeld, rk, herder
 Aaltje Dijkman, 38, Soest, rk
 Jan van de Vliet, 15, rk
 Teunis van de Vliet, 10, rk
 Jannetje van de Vliet, 6, rk
 Hijlthe Dijkman, 46, tuijsleggende

 Wijmpje Teunisse van den Berg, weduwe van Evert Verschuur, 50, Soest, bezemmaker
 Antje Verschuur, 24, rk
 Aart Verschuur, 20, rk
 Martje Verschuur, (23), absent
 Teunis Verschuur, (15), absent

 {202}

Nicolaas Veldhuizen gz, 42, Soest, rk, landbouwer
 Jannetje de Graaf, 43, Eemnes
 Maria Veldhuizen, 13, rk
 Rijer Veldhuizen, 11, rk
 Toon Veldhuizen, 10, rk
 Geertruij Veldhuizen, 8, rk
 Grietje Veldhuizen, 6, rk
 Wilhelmus Veldhuizen, 5, rk
 Cornelis Veldhuizen, 3, rk
 Nicolaas Veldhuizen, 1, rk

 {3}

Aart Wantenaar, 59, Soest, rk, bouwman
 Maria Peterse, 57, rk

Tomas Wantenaar, 19, rk
 Peter Wantenaar, 16, rk
 Willem Wantenaar, 14, rk
 Aartje Wantenaar, 18, rk
 Willem Wantenaar, 61, bouw knecht, ongetrouwd
 Hendrikus Pompt, 48, knecht bij Wantenaar

 Aart Westerveld, 54, Soest, rk, arbeider
 Geurtje van Velse, 62
 Bijt van Velse, 75, ongetrouwd een kind absent

 {64}

de weduwe I:k Wouterse, 63, Meppel, ger, naaister
 Gerrarda, 33, Soest, ger

 Aart Westerveld, 57, Soest, rk, daghuurder
 Jannetje Hendrikse Schimmel, 56, rk
 Aaltje Westerveld, 17, rk
 Cornelis Westerveld, 31, rk, in dienst
 Willem Westerveld, 30, rk, absent
 Dirk Westerveld, 26, rk
 Hendrik Westerveld, 21, rk
 Jan Westerveld, 16, rk
 Gerrit Westerveld, 14, rk
 Jannetje Westerveld, 23, rk, te Amersfoort

 Dirk Westerveld, 28, Soest, rk, daghuurder
 Neeltje Bouwman, 35, Duivendrecht, rk, naaister
 Geertje Westerveld, 4, Soest, rk
 Metje Westerveld, 1/2, rk
 bij Mees Bouwman wonende in de kamer

 Jan Werkhoven, 38, Lopikerkapel, rk, daghuurder, weduwnaar (van Maria Pannekoek)
 Cornelis Werkhoven, 8, rk
 Cristinus Werkhoven, 6, rk
 Neeltje Werkhoven, 4, rk

 C: Tesselhoff, weduwe van G: van Woudenberg, 43, Soest
 Hijntje, 15, Baarn, ger
 Roelofje, 17, Baarn, spinster

Hendrikje van der Geer, weduwe
van Rijk Westemijer, 50, Soest,
rk, spinster
Gerrit Evertze, 8
Paternella, 18, dienstmeid bij G:
Hilhorst
Geertje, getrouwd
Metje, getrouwd

Klaas | bij de W: vde
Bremer
Rijer, 16 | Westemijer
Jannetje, 20, woont bij Hend Kok

Elisabet Wouterse, 65, Soest,
ger, rentenierster

{ongenommt huis}
Cornelis Weerestijn, 30, Soest,
rk, daghuurder
Hendrika Vos, 25, Groese is:
Hannus, 2, Zeist

Toon Weeresteijn, 35, Soest, rk,
daghuurder
Gijsje Helsdingen, 28, Breukelen

Jan Werestijn, 46, Soest, rk,
daghuurder
Metje van Dijen, 45, rk
Hentje, 14, rk
Jannetje, 7, rk
Mietje, 3, rk

Jan Woudenburg, 51, Amersfoort,
rk, kleermaker
Piet, 18, bij W: Staal
Willem, 16, bij H Staal
Harmen, 12, bij T v Roome
woont bij A v Dorrestijn in de
kamer

Maria Bos, weduwe (van Hannes
Janse) Werestijn, 76, Soest, rk
Willem Werestijn, 42, rk,
daghuurder
Gijs, 32, rk, daghuurder
Lijsje, 28, rk
Jan Tammer, 13, zoon van H Tam-
mer, bij de bovengenoemden in
huijs

{162}
Gerrit Werestijn, 36, Soest, rk,
daghuurder
Aaltje Blokland, 34, Jutphaas, rk
Cornelia Werestijn, 7, Zeist

Hannes Werestijn, 4, Zeist

Dirk van Woudenberg, 34, Soest,
ger, daghuurder
Hanna van 't Klooster, 24, ger
Mijntje van Woudenberg, 5 1/2,
ger

Jannetje (Dirkse Luurman), weduwe
(van Aalbert) Woudenberg, 55,
Soest, ger, bezemmaker
Mijntje Woudenberg, 34, ger,
getrouwd H Terlien
Aalt Woudenberg, 26, daghuurder,
ger
Jannetje Woudenberg, 17, bezemma-
ker, ger

Huijbert Woudenberg, 43, Zeist,
ger, daghuurder
Grietje van den Hulk, 29, Baarn
Aart Woudenberg, 5
Geurt Woudenberg, 1 1/2
Martje van Lunteren, 70

Cornelis Westerveld, 35,
Enkhuizen, ger
Cornelia van Vulpen, Soest, ger
Geertruij Westerveld, 13, Soest,
ger
Peter Westerveld, 8, Soest, ger
Martje Westerveld, 5, Soest, ger
Willemijntje Westerveld, 1/4,
Soest, ger

Huijbert van Woudenberg, 30,
Soest, ger, daghuurder
Mijntje van Wijk, 25, Marsdijk,
ger, spinster
Willemijnte van Woudenberg, 1,
Soest, ger

Harme van Ziel, 64, Stoutenburg,
rk, daghuurder
Mietje Teunisse Smorenborg, 56,
Soest, rk
Jannetje Hogeland, 23, Soest, rk
Teunisje, 21, rk, dient te Soest
Bart, 18, rk, dient te Soest

Aaltje Dongeveld, weduwe van
Zeeft⁵⁰, 48, Hoogland, rk,
spinster
Gijsbert (Sukel), 11, Soest, rk
Antje (Sukel), 5, Soest, rk

Aaltje (Sukel), 19, Soest, rk,
dienend te Soest
Jannetje (Sukel), 17, Soest, rk,
dienend te Soest

Jan Albertse Zuiddwind, 38,
Leusden, rk, daghuurder

Klaas Gijsbertse Zeef⁵¹, 53,
Hilversum, rk, daghuurder
Grietje Fijten, 46, Amsterdam, rk
Manus (Sukel), 13, Soest, rk
Aaltje (Sukel), 15, Soest, rk
Jakobus (Sukel), 9, Soest, rk
Willem (Sukel), 21, Soest, rk
Bartje (Sukel), 23, Zandvoort,
absent

Jan Zieltjes, 50, Soest, rk,
landbouwer

Hanna Wiggers, 40, de Bilt
Jan (Zieltjes), 7, Zeist
Dirk (Zieltjes), 4, Zeist
Roel (Zieltjes), 3
Aaltje (Zieltjes), 1/2
Piet Dijkman, Soest, knecht,
ouderloos

Geurt van Zomere, 56,
Voorthuizen, ger, daghuurder
Japikje Langerhorst, 52, Baarn,
ger
Hijntje van Zomere, 26, Baarn,
ger
Aaltje van Zomere, 23, Baarn, ger

Antje van Ziel, weduwe van Pieter
Dijkman, 71, Soest, rk, spinster

Café Restaurant "De Viersprong", Birkstraat, hoek Eikenlaan.

